ایران

بیادِ عبدالله

• پنجشنبه ۱۲ تیر ۱۴۰۴
• ۷ محرم ۱۴۴۷
• ۳ جولای ۲۰۲۵
• سال سی‌ویکم
• شماره ۸۷۷۹
• ۲۰ صفحه
• قیمت در سراسر کشور: ۱۰۰۰۰ تومان

Iran Newspaper
ISSN1027-1449
Keytitle: IRAN (Tehran)
irannewspaper.ir

نماینده کلیمیان در مجلس در گفت‌وگو با «ایران»:

وطن ۲۷۰۰ ساله خود را به هیچ وعده‌ای نمی‌فروشیم

۲

یک اندیشکده آمریکایی: ایران پیکره‌ای شکننده و وصله‌پینه‌شده نیست که در آستانه فروپاشی باشد

توهم بالکانیزه شدن

۵

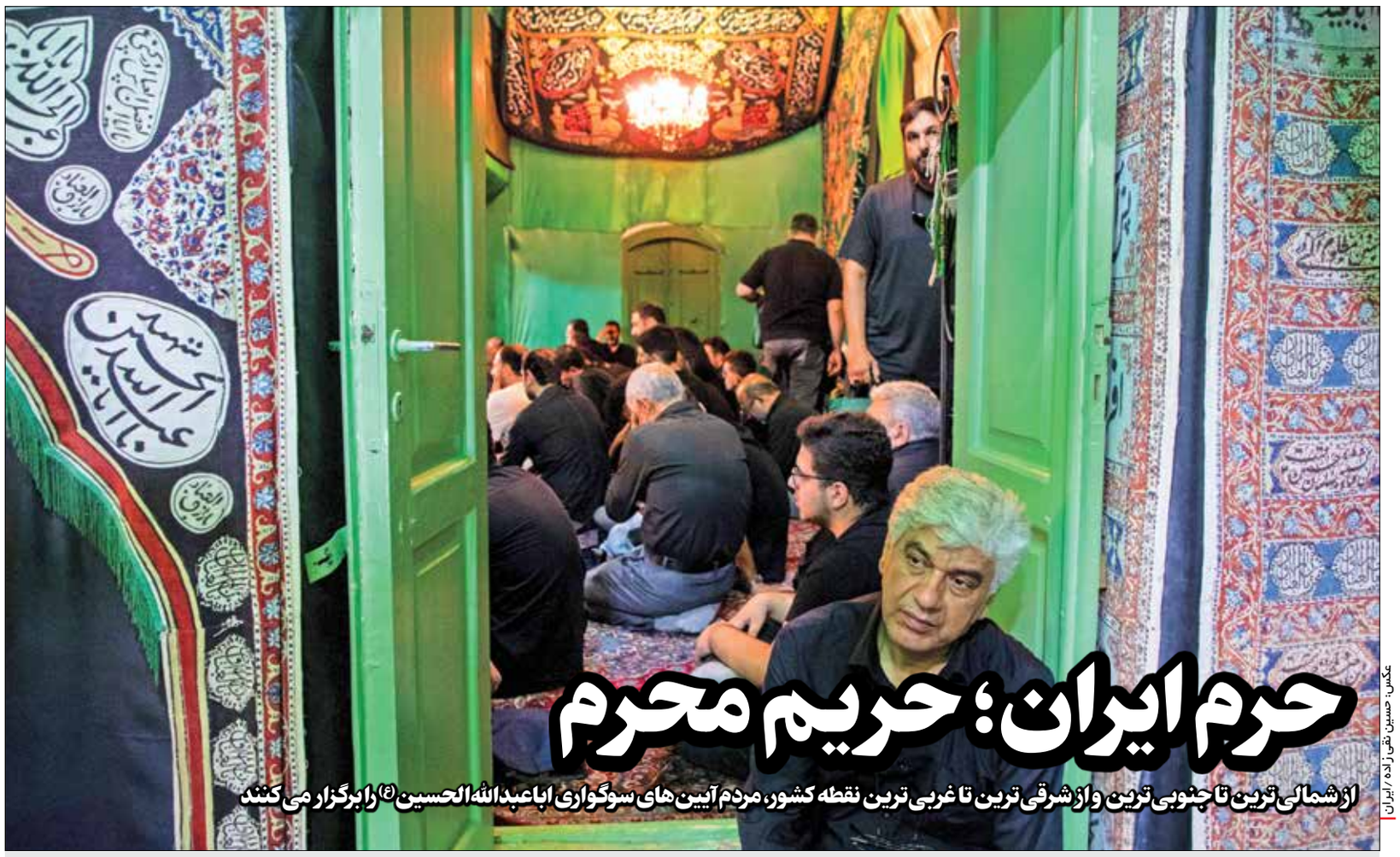

حرم ایران؛ حریم محرم

از شمالی‌ترین تا جنوبی‌ترین و از شرقی‌ترین تا غربی‌ترین نقطه کشور، مردم آیین‌های سوگواری اباعبدالله‌الحسین(ع) را برگزار می‌کنند

عکس: حسین نقی‌زاده/ایران

گروه اجتماعی - انگار هر چه به عاشورا نزدیک می‌شویم، خورشید داغ‌تر و آسمان به زمین نزدیک‌تر می‌شود. عطر شهادت، فضا را عطرآگین می‌کند؛ صدای رسای «هل من ناصر ینصرنی» است که به گوش می‌رسد. عاشورا فریاد مظلومیت است؛ مظلومیتی که سال‌هاست نسل به نسل و سینه به سینه منتقل می‌شود. عشق حسین و فریاد العطش کودکان در ظهر عاشورای سرزمین کرب‌وبلا در طول دالان‌های تاریخ پیچیده است. حسین(ع) پیشوای بزرگ آزادگان عالم، با قدم‌هایی استوار به سوی معرکه عشق قدم برمی‌دارد و خون پاک او و یاران باوفایش ورق‌های تارخ را رنگ خون می‌بخشند. شمشیرها و نیزه‌ها فرود می‌آیند و ضربه می‌زنند، زمین می‌خروشد و ملائک به فغان می‌آیند. اما چه باک از ضربه‌ها، که حسین این نام ماندگار در تاریخ و ۷۲ یار باوفایش، عشق را باور دارند؛ عشقی که «کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا» را فریاد می‌زند؛ هر روز عاشوراست و هر زمینی کربلاست، برای همین است که شیعیان و عاشقان دلسوخته حضرتش، سال‌هاست در کشورمان فریاد «هل من ناصر ینصرنی» حسین(ع) را لبیک می‌گویند. از شمالی‌ترین تا جنوبی‌ترین از شرقی‌ترین تا غربی‌ترین نقطه کشور، در هر گوشه‌ای از ایران‌زمین بسته به فرهنگ و پیشینه مردم، مراسم و آیین‌هایی اجرا می‌شود.

عزاداری سالار شهیدان در شمال ایران

آیین‌های ویژه‌ای در استان‌های گیلان و مازندران برای سوگواری حسینی برگزار می‌شود. از کرنازنی و کرب‌زنی که ساکنان غرب مازندران و گیلان انجام می‌دهند تا منبرکشی در ساری و چهل‌منبران در لاهیجان. در مراسم کرنازنی صدای کرنا برای مردم این مناطق، نشانه آغاز ماه محرم و دعوت به برپایی مراسم عزا و نوحه است. در کرب‌زنی که عزاداری سنتی علویان طبرستان را در تاریخ این منطقه به یاد می‌آورد، کرب‌زنان، تکه چوب‌هایی را که بندی به آن متصل است و پشت دست می‌افتد، به دست می‌گیرند و یک جفت کرب را که در کف دست‌ها قرار می‌گیرد، با نوحه‌خوانی به هم می‌کوبند و هم‌نوا می‌شوند. عَلم در تمام ایران از نشانه‌های بسیار مهم در ماه محرم است. مازندران نیز از این قاعده مستثنی نیست. مردم مازندران یک روز قبل از محرم یا در روز عاشورا و تاسوعا، مراسم عَلم‌بندان را برگزار می‌کنند؛ عَلمی با یک تندیس روی آن و پارچه‌های نذری متصل به آن در خیابان‌ها گردانده می‌شود. دسته‌های عزاداری با نوحه گفتن و سینه‌زنی، عَلم را همراهی می‌کنند. در ساری، مراسم منبرکشی انجام می‌شود؛ منبرهایی که چند روز پیش از اجرای مراسم توسط خادمین منبر سبزپوش شده‌اند، بیرون آورده می‌شوند. زنان با نذرها و پارچه‌های سبزشان حاضر می‌شوند و صلوات‌گویان از زیر منبر رد می‌شوند. طشت پر از گل روی منبر قرار داده می‌شود که پس از این کار، زنان شمعی درون آن روشن می‌کنند. آیین شمع‌گردانی مردم آستارا هم جایگاه ویژه‌ای برای اهالی این منطقه دارد. عصر روز تاسوعا خانواده‌ها برای گرفتن حاجت خود، با تهیه شمع با پای پیاده به مساجد می‌روند و شمع‌های خود را در طشت‌های پر از آب روشن می‌کنند. عاشورا در بیشتر شهرها و روستاهای گیلان با مراسم «زاره‌زاره» که به معنای زاری و فغان است، آغاز می‌شود. سحرگاه عاشورا، زنان و دختران به دنبال نوحه‌خوانی و ذکر مصیبت اباعبدالله(ع) به همدردی با فرزندان و زنان کاروان کربلا می‌پردازند و یاد رنج‌های آنها را در سحرگاه دهم محرم زنده نگاه می‌دارند.

از دیگر آیین‌های سنتی ماه محرم در گیلان، می‌توان به «چهل‌منبران» یا «چهل‌منبر» اشاره کرد؛ مراسمی که در شب عاشورای حسینی در برخی شهرهای گیلان اجرا می‌شود. در این شب در خیابان‌های قدیمی شهر، برخی افراد که نذر می‌کنند یک ظرف برای خرما، یک ظرف پر از برنج، یک ظرف خالی و یک مکان برای روشن کردن شمع روی میز قرار می‌دهند. با غروب آفتاب افرادی که نذر می‌کنند یا عزاداران، ۴۰ شمع و ۴۰ خرما به دست می‌گیرند. هر فرد باید در ۴۰ ایستگاه یک شمع روشن کند و یک خرما بگذارد و به اندازه چند دانه برنج بردارد. با اتمام مراسم، برنج‌هایی که در چهل‌منبر جمع شده است، با برنج‌های مصرفی خانواده مخلوط می‌شود. اهالی قدیمی گیلان معتقدند این کار موجب افزایش برکت و روزی می‌شود.

سنت عزای امام حسین(ع) در مشهد

عزای مردم مشهد با تغییر رنگ پرچم گنبد حرم امام رضا(ع) آغاز می‌شود و تا پایان ماه صفر ادامه دارد. آخرین شب از ماه ذی‌الحجه، تکایا و حسینیه‌ها همراه با حرم، پرچم‌های مشکی خود را به اهتزاز درمی‌آورند. از این پس نقاره‌ها دیگر نمی‌نوازند. خدام حرم با شعر «باز این چه شورش است که در خلق عالم است»، مردم زائر حرم را به عزاداری دعوت می‌کنند. در روز عاشورا و تاسوعا، تمام عزاداری هیأت‌های بی‌شمار مشهد به حرم مطهر ختم می‌شود. دسته‌ها، چه کوچک و چه بزرگ، ابتدا وارد بازار جنب حرم می‌شوند. زمانی که تمام هیأت‌ها در این نقطه جمع شدند، همگی به سمت حرم روانه می‌شوند. مردم عزادار نیز به دنبال آنها به راه می‌افتند؛ به این آیین «بازارروی» می‌گویند. یکی دیگر از آداب و رسوم مردم مشهد در محرم آیین «کرسی‌خوانی» است. این مراسم در زمان ورود هیأت‌های عزاداری به صحن حرم اجرا می‌شود. در این مراسم نوحه‌خوان به بالای یک کرسی یا صندلی ۴ پایه بلند می‌رود و شروع به خواندن می‌کند. سپس عزاداران گرد او حلقه می‌زنند و به او پاسخ می‌دهند.

کاروان تعزیه با اسب در تهران

اصیل‌ترین مراسم عزاداری تاسوعا و عاشورای تهران را می‌توان در بازار بزرگ دید، مانند کاروان تعزیه با اسب و برپایی خیمه که از روز تاسوعا شروع می‌شود و به خواباندن عمود خیمه و آتش زدن خیمه‌ها در عصر عاشورا ختم می‌شود. در گذشته، دسته‌های عزاداری بر اساس نحوه شکل‌گیری‌شان به سه گروه تقسیم می‌شدند؛ صنف‌ها، محلی‌ها و اقوام مهاجر. قدیمی‌ترین دسته‌ها هم مربوط به اصناف تهران بودند که بسیاری‌شان هنوز هم فعالیت می‌کنند.

آیین‌های چاووش‌خوانی؛ نخل‌گردانی یزد

در گذشته که راه‌های ارتباطی به شکل امروز وجود نداشت، افرادی به نام چاووش‌خوان بر پشت‌بام‌ها می‌رفتند و عزای محرم را به گوش مردم می‌رساندند. چاووش‌خوان‌ها، اکثراً قاریان قرآن بودند. در آیین نخل‌گردانی که در یزد برگزار می‌شود، یک سازه چوبی بزرگ به نام «نخل» که نمادی از تابوت امام حسین(ع) است، توسط عزاداران حمل می‌شود. قدمت این مراسم به دوره صفوی برمی‌گردد.

سنت‌های عزای حسینی در آذربایجان غربی و شرقی

آغاز آیین عزاداری ماه محرم در استان اردبیل، با فرا رسیدن ۲۷ ذی‌الحجه آغاز می‌شود. مسجد جامع اردبیل اصلی‌ترین مکان برگزاری این مراسم است و عزاداران طشت‌هایی را به یاد تشنه‌کامی سالار شهیدان و یاران باوفایش پر از آب می‌کنند و بعد از مراسم نوحه‌خوانی و عزاداری، آب آن را برای تبرک بر سر و صورتشان می‌ریزند.

«شاه‌حسین‌گویان»، نوعی مراسم مذهبی است که ایام ماه محرم در بیشتر نقاط آذربایجان و به طور گسترده در تبریز و اردبیل برگزار می‌شود. این مراسم از چند روز مانده به ماه محرم تا دهمین روز از همین ماه و ظهر عاشورا ادامه می‌یابد. در زبان ترکی آذربایجانی، مردم به این مراسم «شاخِسی» می‌گویند که کوتاه شده واژه «شاه‌حسین» است. این دسته که از دو گروه تشکیل می‌شود، در یک گفت‌وگوی متقابل تکراری به حرکت در کوچه‌ها، خیابان‌ها و محلات می‌پردازند. گاه آنها در دو صف روبه‌روی یکدیگر می‌نشینند. محل نشستن یا بیتوته دسته در جلوی مساجد یا مرکز محلات است. در ابتدای دسته «شاخسی واخسی» یک نفر به نام «دسته‌باشی» حرکت می‌کند و اشعار خاصی را می‌خواند. بقیه عزاداران در حالی که به ردیف با یک دست دامن همدیگر را گرفته‌اند و با دست دیگر بر سینه می‌زنند، حرکت می‌کنند.

آیین و سنن جنوب ایران در عزای حسین(ع)

مراسم سینی‌گردانی حضرت قاسم(ع) یک آیین مذهبی است که در شب هشتم محرم در بندر ماهشهر و سایر نقاط استان خوزستان برگزار می‌شود. در این مراسم، سینی‌هایی از اقلام مختلف مانند مشکل‌گشا، شمع، گلاب، حنا، شیرینی و میوه توسط مردم حمل و گردانده می‌شود. به دلیل اهمیت و قدمت این آیین، مراسم سینی‌گردانی حضرت قاسم(ع) در بندر ماهشهر به عنوان یک اثر معنوی در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده است. چلاب‌زنی، شیوه سینه‌زنی جوانان عرب است که با ریتمی خاص اجرا می‌شود. قدمت این شیوه سینه‌زنی در حدود چهار دهه است. در چلاب‌زنی، مردان و جوانان حلقه زده و دوشادوش هم می‌ایستند و دست چپ خود را بر کمر فرد کنار خود می‌گذارند. با شروع نوحه، پای راست را بر زمین می‌کوبند و دست راست خود را بر سینه می‌زنند. در میان نوحه‌خوانی، مداح، گاه سکوت می‌کند و در این زمان یکی از عزاداران فریاد یا علی سر می‌دهد و دیگران در جواب او فریاد می‌زنند «یا ابوحسین.» آیین دمام‌زنی هم در مناطق جنوبی کشور از جمله بوشهر و خوزستان رایج است. این آیین شامل نواختن سازهای کوبه‌ای به نام دمام و سنج است که همراه با نوای سنج، عزاداران به سینه‌زنی می‌پردازند. هنگام نواختن سنج و دمام در روحیه فرد شنونده حس عجیبی ایجاد می‌شود، به طوری که احساس می‌کند می‌تواند یک‌تنه به لشکر بزند و با هر زورگویی به نبرد بپردازد.

گل‌مالی؛ لرستان

آیین گِل‌مالی در استان لرستان و برخی دیگر از مناطق زاگرس‌نشین مرسوم است. این مراسم شامل آغشته کردن بدن به گل است که با خاک تمیز و آب و گلاب تهیه می‌شود. گل‌مالی در زبان لری با عنوان خَه‌رَه‌گیری تلفظ می‌شود. خَه‌رَه به معنای گِل است. گل‌مالی یکی از کهن‌ترین آیین‌های عزاداری در لرستان است که در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است. لرها بهترین خاک یعنی خاکی را که از پاکی آن مطمئن هستند با آب و گلاب به هم می‌زنند و در پای خیمه‌ها و تکیه‌ها، حوضچه‌های گل تهیه می‌کنند. تدارک تهیه گل را از روز تاسوعا یا شب عاشورا می‌بینند و در نهایت روز عاشورا، دسته‌دسته پیر و جوان به سوی خیمه‌ها می‌شتابند تا غم بزرگشان را با انجام سنت گل‌مالی نشان دهند و این خاکی‌ترین سنتی است که پرشکوه‌تر و زیباتر از سال‌های قبل برگزار می‌شود.

آیین قوم بنی‌اسد؛ استان گلستان بندرگز

آیین قوم بنی‌اسد با قدمتی بیش از ۲۰۰ سال آیینی حزن‌انگیز و نمادی از تشییع و تدفین پیکر شهدای دشت کربلاست که گنجینه‌ای ناب از آیین‌های سوگواری این شهرستان به شمار می‌رود. این آیین یک روز بعد از عاشورا برگزار می‌شود. روز یازدهم یا دوازدهم ماه محرم مردم عزادار و سیاه‌پوش، سینه‌زنان به خیابان می‌آیند. این مردم می‌گویند که می‌خواهند اجساد شهدای کربلا را دفن کنند و به داد غربتشان برسند.

جغجغه‌زنی؛ میبد

مراسم جغجغه‌زنی به یک قرن پیش بازمی‌گردد. قدمت این آیین زیبای عزاداری، ۱۰۰ سالی می‌شود و امروزه بیشتر در شهرستان میبد برگزار می‌شود. در واقع جغجغه‌ها، تکه سنگ‌ها یا چوب‌هایی با سطح صیقلی هستند که در دست جغجغه‌زن‌ها یا سنگ‌زن‌ها قرار دارند. مراسم عزاداری در حسینیه با اشعار سوزناک نوحه‌خوان آغاز می‌شود. عده‌ای روی زمین به صورت حلقه‌ای در کنار یکدیگر می‌نشینند و اشعار او را تکرار می‌کنند.

کتل؛ نوش‌آباد اصفهان

شهر نوش‌آباد یکی از شهرهای اصفهان است که مراسم بسیاری در آن برگزار می‌شود. کُتَل، یکی از همین مراسم است. کتل، نماد حضرت علی‌اصغر است. در روز عاشورا، کودکی را روی اسب می‌نشانند و مردم تعزیه‌خوان نیز در اطراف او به عزاداری مشغول می‌شوند.

«ایران» تازه‌ترین پیام رئیس جمهوری در شبکه‌های اجتماعی را بررسی کرد

رونمایی از راهبرد سه ضلعی پساجنگ ایران

با یادداشت‌هایی از اسماعیل کوثری، فیاض زاهد و عباس سلیمی نمین

۲

۶۷ ورزشکار ایرانی قربانی تجاوز رژیم صهیونیستی به ایران

پهلوانان نمی‌میرند

۱۲

خروج نیروی کار افغانستانی سطح اشتغال کشور را دگرگون می‌کند؟

تغییر شکل پازل بازار کار ایران

۷

کارشناس مسائل عمان، سیاست خارجی مسقط و رویکرد میانجی‌گرایانه آن را بررسی کرد

راهبرد عمان اتحاد با ایران است

۱۵

«ایران» از پویش آزادی زندانیان در دهه محرم گزارش می‌دهد

به عشق امام حسین(ع) می‌بخشم

۱۳

آکا صفوی خواننده و پژوهشگر موسیقی در گفت‌وگو با «ایران» از آیین‌های عزاداری بوشهر می‌گوید

شکوه لالایی مادرانه در حجله سبز قاسم(ع)

۱۹

آخرین خبر

بزرگداشت شهدای اقتدار در مصلای تهران با حضور سران قوا

آیین بزرگداشت شهدای اقتدار ایران با حضور رئیس جمهور، رئیس قوه قضائیه و رئیس مجلس شورای اسلامی، مسئولان لشکری، کشوری، خانواده شهدا و آحاد مختلف مردم عصر دیروز در مصلای بزرگ امام خمینی(ره) برگزار شد.

به گزارش ایرنا، محمد باقر قالیباف، رئیس مجلس در این مراسم گفت: امروز در این مکان مقدس گرد هم‌آمده‌ایم که با شهدا و همسنگرانمان تجدید عهد و پیمان کنیم؛ شهدایی که نه فقط شهید اقتدار و امنیت و دفاع از کشور بلکه شهیدان راه آینده ما و مرحله نوین مقاومت هستند. رئیس مجلس شورای اسلامی شهدای مقاومت را شهدای دفاع از سرزمین شیران در برابر تجاوز رژیم صهیونیستی توصیف کرد و افزود: این شهیدان، مدافع ایران در برابر تجاوز رژیم صهیونیستی و شهدای پیشقراول جهاد تمدنی ملت عزیز ایران هستند. قالیباف با اشاره به وحدت ایرانی‌ها در مقابل تجاوز تأکید کرد: بر این باوریم که این اتحاد و وحدت توحیدی نمونه بود و ما درحالی که گفت‌وگو و مذاکره می‌کردیم از همان میز مذاکره جنایت و خیانت کردند و به ملت ما حمله شد. اما پاسخ نیروهای مسلح ریشه در این وحدت داشت. از طرفی دشمن خیال می‌کرد که ملت خیانت خواهد کرد اما این ملت یکپارچه در برابر دشمنان ایستاد و این رژیم جعلی که چند دهه در سرزمین‌های اشغالی مستقر شده بود، هرگز چنین آتشی را به خود ندیده بود. قالیباف با بیان اینکه از روز دوم و سوم جنگ ۱۲ روزه، سرزمین‌های اشغالی در هر منطقه‌ای با موشک کوبیده شد، گفت: در شب اول جنگ ۳۵۰ پهپاد و بیش از ۱۵۰ موشک به سمت رژیم صهیونیستی پرتاب کردیم، قدرت ایران به نحوی در ۲۴ ساعت پیش رفت که به رغم حمایت آمریکا و ناتو از رژیم صهیونیستی، ما حتی با شلیک یک فروند موشک، سنگر دفاعی آنها را هدف گرفتیم که نشانه ضعف صهیونیست‌ها در گنبد آهنین و قدرت موشکی ایران است.

رژیم صهیونیستی بدون واشنگتن قادر به حیات نیست

رئیس مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه رژیم صهیونیستی به تنهایی هیچ بنیاد و جوهره‌ای در مقابل ملت بزرگ ایران اسلامی ندارد و چند روز هم در جنگ دوام نخواهد آورد، گفت: این رژیم جعلی با حمایت‌های آمریکا و غرب احیا شده است و شخصیت‌های علمی مشهور دنیا بر این باور هستند که رژیم صهیونیستی بدون واشنگتن قادر به حیات و بقا نیست. وی در ادامه گفت: به رغم آن پشتیبانی‌ها، آمریکا به کشور ما حمله کرد و پاسخ دندان شکنی از ما دریافت کرد و سرانجام آنها آتش بس را اعلام کردند. چرا که توانایی ایستادگی برابر قدرت نیروهای مسلح کشور را نداشتند و این قدرت ناشی از فرهنگ بعثت، فرهنگ عاشورا، فرهنگ غدیر و فرهنگ تمدن عظیم ایرانی است و ما به این موضوع افتخار می‌کنیم.

قالیباف در پایان سخنان خود با قدردانی از زمان‌شناسی، انجسام و وحدت مردم در زمان جنگ ۱۲ روزه خاطرنشان کرد: ما تا زنده هستیم برای ایران، برای مردم و این فرهنگ، جان خود را در دفاع از این سرزمین، فرهیختگان و مردم کشور فدا خواهیم کرد.

خون شهدا زمینه ساز تقویت انسجام ملی

رئیس قوه قضائیه هم درحاشیه این مراسم در گفت‌وگوی کوتاهی با بیان اینکه شهادت شهدای اقتدار ایران اسلامی توسط رژیم جعلی صهیونی به نقطه عطفی در تاریخ انقلاب اسلامی تبدیل شد، گفت: خون مطهر این شهدا، زمینه‌ساز ارتقای قابل توجه جایگاه ایران اسلامی و انسجام و وحدت مثال‌زدنی در داخل کشور شده است.

حجت الاسلام والمسلمین غلامحسین محسنی اژه‌ای اظهار کرد: خون مطهر شهدای عزیز ایران اسلامی که در جریان جنگ ۱۲ روزه توسط رژیم جعلی صهیونی بر زمین ریخته شد، باعث شد که همه دل‌های پاک و آزاده در سرتاسر جهان بیش ازپیش به عمق جنایات این رژیم سفاک و همچنین قلدری و زورگویی آمریکا پی ببرند و متوجه شوند که آنها به هیچ وجه قابل اعتماد نیستند و امکان اعتماد به آنها وجودندارد.

علی لاریجانی، مشاور رهبری و عضو حقیقی مجمع تشخیص مصلحت نظام در حاشیه این مراسم در سخنان کوتاهی گفت: گروسی (مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی) عاملی شد برای این جنایتی که در کشور ما رخ داد.

محسن رضایی، فرمانده سپاه پاسداران در دوران جنگ تحمیلی و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در گفت‌وگویی در حاشیه این مراسم تأکید کرد: اطمینان داشته باشید که در صورت حمله مجدد اسرائیل به ایران، پاسخ ما بسیار شدیدتر، قوی‌تر و گسترده‌تر خواهد بود.

غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی نیز در این مراسم گفت: جمهوری اسلامی ایران همواره بر این اصل استوار است که با همه همسایگان، کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی روابط حسنه و دوستانه داشته باشد. اما در عین حال، حساب کسانی که به دشمنان ما کمک می‌کنند، اگر چنین اقدامی رخ داده باشد، در جای خود محفوظ خواهد ماند. حداد عادل در ارزیابی خود از تهدید آمریکا به آغاز مجدد جنگ افزود: آمریکایی‌ها همیشه دست به تهدید زده‌اند. آنها در جنگ قبلی توان و قدرت ما را دیدند و اکنون تهدیدهایشان تفاوتی اساسی با گذشته دارد.